

TÁRSULATI ÜGYEK.

KÖZGYŰLÉS 1947. FEBRUÁR 5-ÉN.

A közgyűlést a Tudományegyetem Ásvány-Kőzettani Intézetének kis előadótermében tartották meg.

Elnök: TASNÁDI KUBACSKA ANDRÁS másodelnök.

Megjelent 61 tag és 1 vendég.

Másodelnök üdvözlöi a megjelenteket, a közgyűlést megnyitja s a jegyzőkönyv hitelesítésére felkéri MAURITZ BÉLA tiszteletbeli és PANTÓ DEZSŐ rendes tagokat és megtartja a közgyűlést megnyitó beszédét.

Majd a másodelnök felolvassa a betegsége miatt távollevő VITÁLIS ISTVÁN elnökünk hosszabb átiratát, melyben az elnök felhívja a Társulat szakembereinek figyelmét több fontos földtani és ezzel kapcsolatos gyakorlati problémára.*

MAJZON LÁSZLÓ elsőtitkár felolvassa a választmányhoz érkezett, több tagtársunktól aláírt beadványt, melyben aláírók a Társulat százéves fennállására való tekintettel alapszabálymódosítást kérnek két másodelnök és két másodtitkár választásának javaslatával.

Több hozzászólás után a másodelnök határozatilag kimondja, hogy a közgyűlés a javaslatot elfogadja.

Másodelnök ezután elrendeli az 1947—49. éves ciklusra szóló tisztújító szavazást, amelynek tartamára az ülést felfüggeszti.

A másodelnök az ülést újból megnyitja, felkéri MAJZON LÁSZLÓ elsőtitkárt a társulat működéséről szóló beszámolójának megtartására.

Titkári jelentés:

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Ismét elmúlt egy év. Társulatunk életében a közgyűléseket tekintve, a 97-ik, vagy a 99-ik, ha azt az ülést tekintjük, amelyen 1848. január 3-án Videfalván, a nagynevű Kubinyiak birtokán összejötte férfiak kimondották a Magyarhoni Földtani Társulat megalakulását. A Társulat megalakulásának eszméje pedig 1847. augusztus 11-én Sopronban, a „hűséges városban“, a Magyar Orvosok és Természetvizsgálók VIII-ik nagygyűlésén vetődött fel.

1847-et írnak Magyarországon s 100 évvel ezelőtt egy lelkes ember, a nem magyar nevű Zipser András felállt, mert őt is megfogta, elragadta ennek a honnak varázsa. ennek a területnek az akkor még minden és teljes szépsége. Felállt s kimondotta, hogy ez a nép sem lehet elmaradottabb a földtani kutatások terén, mint az angol, az amerikai s a francia. S a maroknyi magyar, a németekkel egyidőben, alapítja meg a földtani tudományokkal foglalkozó társulatát.

Kubinyiék s a többi dicső ősök vezetése, irányítása mellett lerakják azokat az alapokat, melyekre mi magyarok — nemcsak mint geológusok —, de mint magyarok oly büszkék lehetünk. Nálunk, megelőzve sok-sok nagy nemzetet, már 1847-ben kiállt egy lelkes kis csoport, mely a hazai földet, azt a földet, melyet nekünk szabott ki a Mindenható ezen a féltekén, ezt akarták kutatni,

* Lásd. Bány. és Koh. Lapok, LXXX. p. 79. 1947.

ezt szerették volna a földtani kutatások fegyvereivel megismerni, birtokukba venni.

De jöttek a vészek, a viharok s Magyarország felett beborult az égbolt. Jött a szabadságharcunk, jött 1849, jött a világsi fegyverletétel. Jött egy olyan időszak, melyet minden magyar sirva emleget.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Ezekben a nehéz s igen szomorú időkben, amikor egy nép, a magyar a szabadságért küzdött, ez a szerencsétlen, Európában gyökértelen fajta egy kis csoportja ki tudta vívni — hihetetlen — 1850-ben, hogy a hatóságoktól elismert s az egész Földön a legelső közé sorolható Társulatot alapítson.

Igen. Voltak szabadságharcosaink, voltak komoly, a helyzetüket felfogó, azzal számoló, az eszméért életükkel fizető nagy embereink, akik életükben vagy azután, de diadalra vitték a haza zászlóját, hol ezen, hol más tereken. Ezeknek szívében, gondolkodásában a haza célja és érdeke volt a fontos. Ilyenek voltak az 1847. évben összeültek is. Talán sok volt köztük az idegen nevű? Zipser, Marschan, Petkó s a többiek, akiknek nevét nem jegyezte fel a krónika?

Kubinyiek és társaiknak 100 éves megmozdulását szeretnők majd megünnepelni s hogy ezt az elődökhöz méltóan tudjuk abszolválni, önzetlenül össze kell fogunk mindannyiunknak. Nagyon jól tudjuk, hogy a tudomány mindig áldozatos hivatás és nem megélhetést nyújtó mesterség! Akik pedig az utóbbiak tartják, azok felé csak azt mondhatom: a tehetség nem magántulajdon, a tehetség a nemzet vagyonának egy része s ezt ha szűkösen is, de legalább is jelenleg itthon kell kamatoztatnia mindenkinek. Ha valakinek más a véleménye, nézzen csak azokra az idős, hosszú évek érdemes munkájában megöszült, csekély nyugdíjú kartársainkra, akik öregkorukban is bejárnak a különböző tudományos intézetekben lévő hideg munkahelyeikre. Gondoljanak néhai Rozlosznik Pálra, aki az első világháború után nap, mint nap bejárt a Földtani Intézetbe, hol akkor is a maihoz hasonlóan egy-egy nagyobb fűthető helyiségben dolgoztak együtt a geológusok. Ő a hideg szobájában, télikabátban, kesztyűvel kézzel Nummulina vizsgálatait végezte s majdnem annyit idejét rabolta el a mikroszkóp okulárjára csapódó párának letisztítása, mint a tudományos kutató munka.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Szomorúan kell jelentenem, hogy az elmúlt évben több érdemes tagtársunk még alkotóképes férfikorban, vagy fiatalon hagyta itt örökre a Társulatot. HOFFER ANDRÁS és KORMOS TIVADAR kutatásaikkal nevet szereztek, megbecsülést érdemelték ki a geológia s a rokontudományaiban. BOKOR GYÖRGY akinek cikkeivel Közlönyünk oldalain találkozunk. Vele együtt a kezdősorban lévő DÉNES GYÖRGY a fajlemélet örjögő tengerének hajótöröttje, majd névtelen áldozata lett. Fájdalommal gondolunk reájuk!

Az örök némaságba hullottak helyébe új tagok léptek az elmúlt év alatt: EMSZT MIHÁLY földtani intézeti vegyész, KOTSIS TIVADAR tanárjelölt, HEGE ISTVÁN kísérletügyi tiszt, BALOGH PÁL, GARAY LÁJOS és NAGY BERTALAN egyetemi hallgatók.

Reméljük, hogy munkaterületeiken értékes tagokat vallhat bennük a Társulat. A tagajánlók között pedig BOGSCH LÁSZLÓ, JUGOVICS LAJOS, SZÖRÉNYI ERZSÉBET és az elsőtitkár nevét találjuk. Itt kell örömmel megemlékeznem, hogy a jelenlegi évben a Társulatnak 75 éves tagjaként üdvözölhetjük a Salgótarjáni Kőszénbánya RT.-ot, ki mindig hű s igazán bőkezű tagunk volt a hosszú idő alatt. Reméljük, utóda nem lesz méltatlan az elődhez. Egyik nesztörünk, tiszteleti tagunk, PAPP KÁROLY ny. egyetemi tanár 50 éve tagja a Társulatnak. Néhány hónap híján 30 éves egyetemi tanársága alatt nemzedékek kerültek ki keze alól. Azt hiszem, hogy e Közgyűlés tagjai, akik között sok Papp-tanítvány is jelen van, kifejezést adhatnak együttérzésünknek PAPP KÁROLY, volt elsőtitkár, majd elnök felé, aki megélhette jó egészségben azt a kort, hogy a Társulatnak is 50 éves tagja. Ez alkalommal kérem a mélyen tisztelt Közgyűlést, engedje meg, hogy az elnökség jubileumuk alkalmával üdvözölhesse a két régi tagunkat.

A Társulat az elmúlt évben 8 szakülést tartott, 19 igen változatos tárgyú előadással. Ebből tárgykörük szerint ásvány-közéttani 7, földtani 5, gyakorlati

földtani 3, tektonikai, vulkanológiai, barlangtani 1—1 előadás volt. Ezenkívül a szakülésen egy emléksbeszéd is elhangzott. Március 13-án tartott szakülésünkön üdvözölte a Társulat s a rokonintézmények elnökünket, VITÁLIS ISTVÁNT 75 éves születésnapja alkalmával. A jelenvoltaknak sokáig emlékezetes marad ezen szinte családias összefüggésünk. Kérem innen is fiúi szívvel a Mindenhatót, hogy beteg nesztorunkat, ki hiányzik nekünk, még igen-igen soká ertesse jó erőben, egészségben. E helyről is köszönetet mondok azoknak, akik előadásai-
kal felkerestek minket. Mindezek mutatják, hogy a Társulat a szakülések elő-
adásait tekintve, elérte a régi, megszokott kereteket. Örömmel jelenthetem,
hogy az előadókedv olyan nagy volt, hogy kb. 7 bejelentett előadást nem tud-
tunk műsorra tűzni. Annál szomorúbb, hogy Közlönyünk megjelenése ismét
elmaradt, pedig a Társulatot előadásai-
kkal felkereső buzgó tagtársaink meg-
érdemelték volna cikkeik publikálását. De az 1946-os infláció irama, amely az
év elején hirtelen meggyorsult, az árak szorzószámának kéthetenként, heten-
ként, majd a nyár folyamán már végül is naponta változó tendenciája minden
ebbéli reményünket elsöpörte. A publikálás terheit nem a mi szegény Társu-
latunk, de egy anyagilag erős egyesülés sem bírta volna el.

A Társulat személyi híreinek kapcsán örömmel jelenthetem, hogy tagtár-
saink munkásságát kitüntetés és előléptetés is honorálta. Tiszteleti tagunkat,
PAPP SIMONT a Magyar Tudományos Akadémia elismerő levéllel és éremmel
tüntette ki olajkutató munkásságáért. E kitüntetés helyettesítette a régebbi
Berzeviczy-jutalmat, melyet a MÁK alapított. PAPP SIMONT ezenkívül a Magyar
Tudományos Akadémia rendes tagjává választotta s elnöke lett a Maortgáz
Értékesítő RT.-nak. VADÁSZ ELEMERT az év elején a Pázmány Péter Tudomány-
egyetemen a földtan ny. r. tanárává, SZALAI TIBORT a Földtani Intézet h. igaz-
gatójává, HORUSITZKY FERENCET a szegedi tudományegyetemen a föld- és őslény-
tan egyetemi ny. rk. tanárává, EBENYI GYULÁT kísérletügyi igazgatóvá, PAPP
FERENCET, BOGSCH LÁSZLÓT, SZTRÓKAY KÁLMÁNT, LÁNG SÁNDORT egyetemi inté-
zeti tanárokká, SZÖRÉNYI ERZSÉBETET osztálygeológussá, MEISEL JÁNOST egyetemi
tanársegéddé, VÉRTES LÁSZLÓT a barlangok országos felügyelőjévé, NAGY EMŐKÉT
kísérletügyi adjunktussá és HEGEDÜS GYULÁT földtani intézeti szakmunkaerő-
nek nevezték ki.

Mindnyájan fogadják a Magyarhoni Földtani Társulat jókívánságait a tit-
kári jelentés keretében is.

De az elsők között kellett volna említenem azt, hogy a Tudományegyetem őslé-
nytani tanszékének megbízott előadója TELEGGI ROTH KÁROLY lett. Örömmel
látjuk az első lépést, hogy HANTKEN és LÖRENTHEY helyét, mely 1917, tehát 30
év óta üres volt, ismét betöltötték. Az 1882-ben, alakulását nézve a világ harmadik
önálló őslénytani katedráján ismét felhangzik a tanító, nevelő szó. Ez
a harmadik helyünk pedig kötelezett minket. Kötelezett, hogy a tanulni vágyó,
magukat majd geológusoknak nevező fiataljaink jobban elmélyedhessenek egy
csupán az őslénytant fejtegető professzor stúdiumaiban s jobban megismerhes-
sék, kinn a terepen pedig már mint ismerősöket üdvözölhessék a kővételeket,
az ősvilág eme hallgatag, néma tanújeleit. S a fiataljaink gondoljanak arra,
hogy ez a kis nép, mely oly sok nagy, külföldön is elismert nevű őseletbűvált,
mint HANTKEN, NOPCSA, LÖRENTHEY, PETHŐ, LAMBRECHT, ROZLOZNIK adott a
tudománynak, ez a nép szintén ismerője, sőt elnevező „tudósa“ is a vidékén
gyakrabban előforduló kővételeknek.

TELEGGI ROTH professzornak nehéz, de szép és hálás munkájához igen sok
sikert kívánunk. Kívánjuk, hogy úgy az ő, mint VADÁSZ professzor iskolájából
a kutatásokat továbbfejleszteni képes sereg kerüljön ki.

Mélyen tisztelt Közgyűlés!

Jelentésemet befejezem. Köszönöm a Társulat elnökségének és választ-
mányának, hogy szerény munkámat e nehéz időkben elősegítette s támogatta.
Külön kell itt megemlékeznem a Földtani Intézet igazgatóságáról, aki a Tár-
sulat érdekeit megértve, készséggel engedte át az adminisztrációnkhoz szűcs-
ges munkaerőket és anyagot. Ugyancsak hálával tartozunk házigazdánk-
nak, MAURITZ BÉLA professzor úrnak is.

Életet és lelkesedést kell vinnünk a munkánkba s akkor győzünk, akkor
széppé, változatosá tesszük a jelenlegi egyhangúságot. Gondoljunk arra, hogy
egy-egy tuskébőrű fajok és a Pholasok kitartó munkával befúrják magukat a

legkeményebb közetű parti sziklába is és szét is darabolják azt; tudjuk, hogy jégárok hasadékaiban, a sarkvidék és a hegyóriások hőmezőin is a remek Asterea és rokonai diszlenek a kietlen, monoton milióban. A küzdelmes, győzedelmes és a sívárságba szépséget vivő élet példái ezek.

Ez után pedig jusson eszünkbe SCOTT kapitánynak a Déli-sarkról feleségehez írt levele, melyben utolsó utasítást küld fia tanításával kapcsolatban: „Mindenekelőtt neveld őt lelkes emberré“. SAINT SIMON pedig ezt mondja: „Nagy dolgokat még senki sem vitt véghez lelkesedés nélkül“. ANDREWS — akinek expedíciói Belső-Ázsia olyan híres őslénytani lelőhelyeit tarták fel — hasonlóképpen ír: „Akiben nincs meg a lelkes vágy a különleges munkára, sohasem ér el igazi sikert, csak közepszerűség marad“.

Szolidáris és lelkesedéstől buzgó élet teszi ismét naggyá a rövidesen jubiláló Társulatunkat.

Tisztelettel kérem elsőtitkári beszámolómd tudomásulvételét és elfogadását.

A beszámolót a közgyűlés egyhangúan elfogadja.

Ennek elhangzása után REICH LAJOS másodtitkár a Hidrológiai szakosztály, valamint a számvizsgáló bizottság jelentéseit és az 1947. évre szóló költségvetés tervezetét olvassa fel, melyeket a közgyűlés elfogad.

A másodelnök előterjesztésére a közgyűlés az 1947. évre számvizsgáló bizottság elnökéül LENGYEL ENDRE s a bizottság tagjaiul BALYI KÁROLY és MÉHES KÁLMÁN tagokat küldi ki.

Ezután JUGOVICS LAJOS felolvassa a választás eredményét.

Elnök: PAPP SIMON, másodelnök: VADÁSZ ELEMÉR, SZALAI TIBOR, elsőtitkár: SÜMEGHY JÓZSEF, másodtitkárok: ERDÉLYI FAZEKAS JÁNOS és PAPP FERENC, pénztáros: ASCHER KÁLMÁN. A választmány tagjai lettek: BARTKÓ LAJOS, BOGSCH LÁSZLÓ, BULLA BÉLA, FÖLDVÁRI ALADÁR, HORUSITZKY FERENC, JUGOVICS LAJOS, KÁPOSZTÁS PÁL, KOCH SÁNDOR, KÖRÖSSY LÁSZLÓ, MAJZON LÁSZLÓ, MAZALÁN PÁL, NOSZKY JENŐ, PÁNTÓ DEZSŐ, PÁVAI-VAJNA FERENC, SCHERF EMIL, SCHRÉTER ZOLTÁN, STRAUZ LÁSZLÓ, SZÁDECZKY KARDOSS ELEMÉR, SZENTES FERENC, SZTRÓKAY KÁLMÁN, TASNÁDI KUBACSKA ANDRÁS, TELFGDI ROTH KÁROLY, TOKODY LÁSZLÓ, VENDEL MIKLÓS, VIGH GYULA, ZSIVNYI VIKTOR.

A választás eredményének kihirdetése után a másodelnökké megválasztott VADÁSZ ELEMÉR szólal fel. Kifejti, hogy az új tisztikar munkája könnyű és egyben nehéz is. Könnyű azért, mert az elsőtitkár beszámolója már megszabta az utat, melyen a Társulatnak haladnia kell. Nehéz, mert súlyos munka előtt állunk. Kitért arra, hogy amint a választás eredményéből kitűnik — igen helyesen — a társulati tagok nem néztek személyeket, hanem az egyes intézményeket. Beszédének további során kifejti, hogy nem konzervatív, mert hisz az élet sodor minket, de a régi szép hagyományokat meg kell tartani — amint ezt az elsőtitkári beszámoló is tartalmazza —, ám ezt a jelennel meg is kell termékenyíteni. Feladatunk ma nehéz, mert majdnem ugyanolyan helyzetben vagyunk, mint 100 évvel ezelőtt. De szándékban és elgondolásban nem lesz hiány, mert ha a Társulat tagjai támogatják a tisztikart, úgy biztosan indulhatunk a következő centennárium felé.

Ezek elhangzása után SZENTPÉTERY ZSIGMOND tiszteleti tag köszönti a lelépő tisztikart összefogó munkásságáért s köszöni a Társulat nevében a múlt év lelkes munkásságát.

Több tárgy nem lévén, az ülést az elnöklő másodelnök bezárja.